

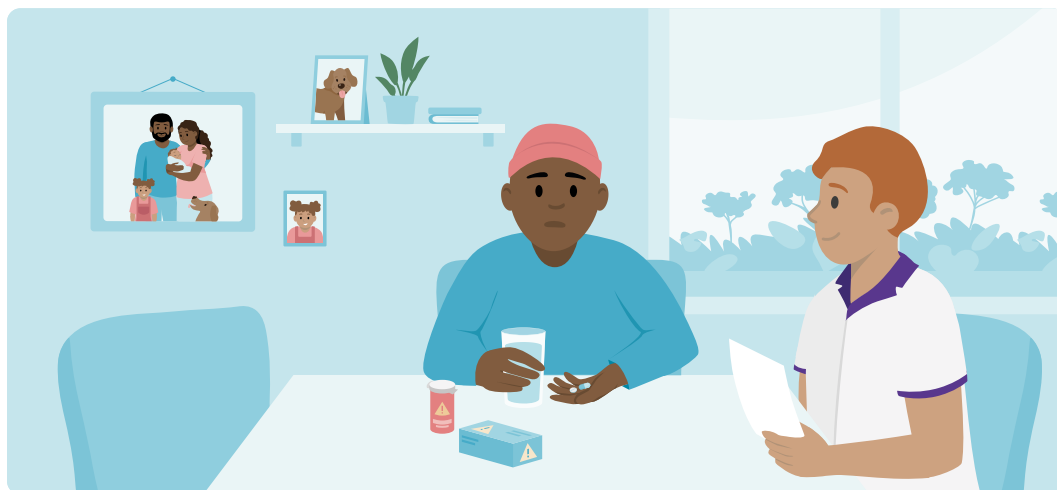
Veilig werken met cytostatica

handreiking

Patiënteninformatie

Cytostatica: medicijnen tegen kanker

Waar moeten u en uw naasten op letten als u medicijnen tegen kanker gebruikt?



Cytostatica zijn medicijnen tegen kanker. U kunt deze op verschillende manieren innemen. Nadat ze in uw lichaam hun werk hebben gedaan, komen ze uw lichaam weer uit. Bijvoorbeeld via uw plas, poep, braaksel, zweet, bloed, speeksel en wondvocht. Dit kan schadelijk zijn voor mensen in uw omgeving. Hieronder leest u wat u kunt doen tijdens de behandeling. Deze informatie is ook belangrijk voor uw naasten.

Wat zijn cytostatica?

Cytostatica zijn medicijnen die de groei van kankercellen remmen of stoppen. Daardoor kan de tumor kleiner worden of verdwijnen. Een behandeling met cytostatica wordt ook wel chemotherapie genoemd. U krijgt cytostatica via pillen, een drankje, een spuit, zalf of een infuus. Cytostatica gaan via uw bloed naar uw lichaamscellen.

De resten van cytostatica verlaten uw lichaam in de dagen na de behandeling via excreta. Zoals plas, poep, braaksel, zweet, bloed,

speeksel, wondvocht en pus (etter, vocht dat ontstaat door een ontsteking). Cytostatica kunnen schadelijk zijn voor mensen in uw omgeving. Daarom is het belangrijk om goed op te letten bij het omgaan met excreta. Volg de adviezen van uw zorgverlener om uw omgeving te beschermen.

Hoe lang blijven cytostatica in het lichaam?

Uw zorgverlener vertelt u hoe lang de resten van de cytostatica in uw lichaam blijven en dus uit uw lichaam kunnen komen. Deze periode heet de risicoperiode of besmettingsperiode. In deze periode is het belangrijk dat mensen om u heen niet met uw excreta in contact komen. Hieronder leest u adviezen voor de risicoperiode.

(Intiem) contact tijdens de risicoperiode

Tijdens de behandeling met cytostatica mag u gewoon mensen aanraken. Zoals een hand geven, knuffelen, zoenen en vrijen. Het is niet zeker of er resten van cytostatica in sperma of in de vagina zitten. Gebruik daarom tijdens de risicoperiode en de week daarna een condoom bij het vrijen.



Let op!

Zolang u in de risicoperiode zit, is het belangrijk dat u dit vertelt aan iedereen die bij u thuis komt. Ook aan de huishoudelijke hulp en thuiszorg.

Waar moet u tijdens de risicoperiode op letten?

Probeer zoveel mogelijk zelf voor uw omgeving en uzelf te zorgen. Zo verkleint u de kans dat mensen bij u in uw omgeving in contact komen met uw excreta. Hieronder staan tips voor de risicoperiode.



Naar de wc gaan

Hieronder staat waar u op moet letten als u naar de wc gaat.

Tip: Print de poster en hang hem op bij de wc. Dat kan handig zijn voor u en uw naasten.



Naar de wc gaan

Zo maakt u de kans kleiner dat andere mensen via de wc in contact komen met de resten van cytostatica (medicijnen tegen kanker):



Ga zitten bij het plassen.
Dan spat er geen plas.



Doe de wc-deksel dicht voordat u doorspoelt.

Als uw wc geen deksel heeft:

- Leg een celstofonderlegger met de plastic kant naar boven op de wc voordat u doorspoelt. Dat matje zorgt dat er geen spetters uit de wc komen.
- Gooi de onderlegger na 1 keer gebruiken weg in een gesloten dubbele afvalzak.



Spoel 2 keer door.



Was uw handen.

- Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep.
- Droog uw handen met een schone handdoek.



Scan de QR-code of ga naar kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/veilig-werken-met-cytostatica voor meer adviezen voor veilig omgaan met cytostatica.

Print en hang deze poster op. 

Printversie 'Naar de wc gaan'



Overgeven

Wanneer u misselijk bent en denkt dat u gaat overgeven:

- Geef het liefst over in de wc. Spoel de wc daarna 2 keer door met de deksel dicht. Heeft uw wc geen deksel? Leg dan een celstofonderlegger met de plastic kant naar boven op de wc voordat u doorspoelt. Deze onderlegger zorgt dat er geen spetters uit de wc komen. Gooi de onderlegger na 1 keer gebruiken weg in een gesloten dubbele afvalzak.
- Lukt het niet om in de wc over te geven? Gebruik dan een plastic zak. Knoop de zak dicht en gooi deze weg in een aparte gesloten dubbele vuilniszak.
- Was uw handen goed na het overgeven en het opruimen van braaksel. Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep. Droog uw handen met een schone handdoek.

Veilig schoonmaken

Neem tijdens de risicoperiode maatregelen bij huishoudelijke taken, zoals het schoonmaken van de wc. Probeer zoveel mogelijk zelf te doen. Zo voorkomt of verkleint u de kans dat mensen om u heen in aanraking komen met cytostatica.

Hieronder staan adviezen voor schoonmaken, de was doen en beddengoed verschoneren tijdens de risicoperiode. U hoeft zelf geen beschermende kleding te dragen, zoals nitril wegwerphandschoenen. Maar als anderen bij u schoonmaken, moeten zij dat wel doen. Gebruik dan nitril handschoenen die voldoen aan de NEN-EN 16523-1:2015+A1:2018. Deze laten geen cytostatica door.



Badkamer en wc schoonmaken

Volg de stappen in onderstaand document als u de badkamer en wc schoonmaakt.

Let op:

- Als u een blaasspoeling met BCG heeft gehad, gebruik dan chloor bij het schoonmaken van de badkamer en wc. Vraag het aan uw zorgverlener als u twijfelt over wat u moet gebruiken als schoonmaakmiddel.
- Gebruik al het wegwerpmateriaal dat u gebruikt maar 1 keer. Gooi het daarna weg in een dubbele gesloten afvalzak.

Tip: Print de poster en hang hem op bij de wc en de badkamer. Dat kan handig zijn voor u en uw naasten.



Badkamer en wc schoonmaken

Zo maakt u de badkamer en wc schoon om te zorgen dat anderen niet in contact komen met cytostatica (medicijnen tegen kanker):



Vorbereiden



Was uw handen.



Maakt iemand anders schoon? Dan moet hij of zij nitril handschoenen dragen.



Vul een emmer met water en allesreiniger of afwasmiddel.



Gebruik aparte schoonmaakdoeken voor de wc, wastafel, vloer en muren. Spoel de doeken niet uit en gooi ze meteen weg.

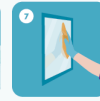
Schoonmaken



Ligt er plas, poep, zweet, braaksel, bloed, speeksel of pus? Ruim dit dan op met meerlaags wc-papier. Gooi dit weg in een gesloten dubbele afvalzak.



Maak de vloer schoon en begin bij de deur.



Maak dan de spiegels, lichtknoppen, wastafel en kranen schoon.



Maak de muren schoon.



Maak de wc minimaal 1 keer per dag schoon.
• Eerst de wc-bril en buitenkant.
• Daarna de binnenkant.



Maak de vloer nog een keer schoon.

Na het schoonmaken



Giet het gebruikte schoonmaakwater uit de emmer in de wc.



Doe de deksel dicht en spoel de wc twee keer door.



Indien u geen deksel heeft, leg een celstofonderlegger met de plastic kant naar boven en spoel de wc twee keer door.



Spoel de emmer schoon met koud water. Je kunt dit water weggoien in de wc.



Maak de emmer schoon met allesreiniger.



Gooi de schoonmaakdoeken meteen weg in een gesloten dubbele afvalzak. Kan dit niet? Gooi ze dan meteen in de was.



Doe nitril handschoenen uit en gooi deze weg in een gesloten dubbele afvalzak.



Was uw handen.



Scan de QR-code of ga naar kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/veilig-werken-met-cytostatica voor meer adviezen voor veilig omgaan met cytostatica.

Print en hang deze poster op.



Printversie 'Badkamer en wc schoonmaken'



De was doen

Kleding, beddengoed, washandjes, handdoeken en schoonmaakdoeken kunnen besmet zijn met resten van cytostatica. Wasgoed is besmet als er excreta op zitten. Zoals bloed, speeksel, plas, poep, zweet, wondvocht, pus en braaksel. Hieronder leest u hoe u de was moet doen om te zorgen dat anderen niet in contact komen met deze resten.

Tip: Print de poster en hang hem op bij de wasmachine. Dat kan handig zijn voor u en uw naasten.



De was doen

Kleding, beddengoed, washandjes, handdoeken en schoonmaakdoeken kunnen besmet zijn met resten van cytostatica (medicijnen tegen kanker). Zo doet u de was om te zorgen dat anderen niet in contact komen met deze resten:



Basisregels



Was besmet wasgoed meteen. Kunt u de besmette was niet meteen wassen? Stop deze dan in een aparte afgesloten (was)zak.



Houd besmet wasgoed uit de buurt van kinderen en huisdieren.

Let op! Wasgoed is besmet als er uitscheidingsproducten op zitten. Zoals bloed, speeksel, plas, poep, zweet, wondvocht, pus en braaksel.

Wassen



Was uw handen.

- Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep.
- Droog uw handen met een schone handdoek.



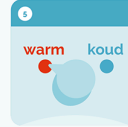
Trek nitril handschoenen aan en doe een halterschort om. Dit geldt alleen als iemand anders schoonmaakt.



Doe de besmette was in de wasmachine. Voeg hier geen ander wasgoed aan toe.



Spoel de was met een koud wasprogramma.



Kies daarna het wasprogramma dat u altijd gebruikt.



Gooi gebruikte nitril handschoenen en halterschort weg in een gesloten dubbele afvalzak.



Was uw handen.



Scan de QR-code of ga naar kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/veilig-werken-met-cytostatica voor meer adviezen voor veilig omgaan met cytostatica.

Print en hang deze poster op.



Printversie 'De was doen'



Beddengoed verschonem

Gaat u het bed verschonem? Volg dan de onderstaande stappen. Verschonem iemand anders uw bed? Zorg dan dat hij of zij behalve handschoenen ook een halterschort draagt.

Tip: Print de poster en hang hem op in de slaapkamer. Dat kan handig zijn voor u en uw naasten.



Beddengoed verschonem

Beddengoed kan besmet zijn met resten van cytostatica (medicijnen tegen kanker). Zo kunt u het beddengoed verschonem om te zorgen dat anderen niet in contact komen met deze resten:



Basisregels



Was besmette was meteen. Kunt u de besmette was niet meteen wassen? Stop deze dan in een aparte afgesloten (was)zak.



Houd besmet wasgoed uit de buurt van kinderen en huisdieren.



Is uw beddengoed nat? Behandel het dan als besmet wasgoed. Bekijk de poster 'De was doen' voor instructies.

Let op! Wasgoed is besmet als er uitscheidingsproducten op zitten. Zoals bloed, speeksel, plas, poep, zweet, wondvocht, pus en braaksel.

Vorbereiden



Was uw handen

- Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep.
- Droog uw handen met een schone handdoek.



Trek nitril handschoenen aan en doe een halterschort om. Dit geldt alleen als iemand anders het beddengoed verschonem.

Uitvoeren



Haal het dekbed-overtrek of laken en deken van uw bed.



Haal de kussenloop van uw kussen. Houd het kussen zoveel mogelijk bij de hoeken vast.



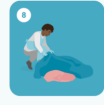
Leg de kussenloop op het bovenlaken.



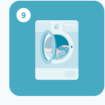
Vouw de hoeken van het bovenlaken naar het midden.



Pak het onderlaken bij het hoofdeinde en rol dit naar het voeteneinde.



Trek het onderlaken los en sla het over de hele stapel beddengoed heen. Zo zit het minst vieze deel bovenop en kunt u het veilig optillen.



Doe het besmette beddengoed in de wasmachine.



Spoel de was met een koud wasprogramma.



Kies daarna het wasprogramma dat u altijd gebruikt.

Opruimen



Gooi uw nitril handschoenen en halterschort weg in een gesloten dubbele afvalzak.



Was uw handen

- Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep.
- Droog uw handen met een schone handdoek.



Scan de QR-code of ga naar kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/veilig-werken-met-cytostatica voor meer adviezen voor veilig omgaan met cytostatica.

Print en hang deze poster op.





Let op!

Houd besmet wasgoed, zoals gebruikte schoonmaakdoeken en beddengoed, altijd uit de buurt van kinderen en huisdieren.

Wat moet u doen als iemand in contact komt met medicijnresten?

- **Zijn de cytostatica op kleding gekomen?** Trek de kleding direct uit en was deze meteen (zie 'De was doen' hierboven).
- **Zijn de cytostatica op de huid gekomen?** Was de huid direct met water en zeep. Doe dit minimaal 30 seconden, met water en zeep. Droog de huid met een schone handdoek.
- **Zijn de cytostatica in het oog gekomen?** Spoel het oog direct uit met water en bel de dokter.

Afval weggooien

Een besmetting met cytostatica kan ook via afval gebeuren. Het afval van uw behandeling met cytostatica kan in de risicoperiode resten van cytostatica bevatten. In de poster hieronder ziet u welk afval waar en hoe weggegooid moet worden.

Heeft het ziekenhuis of de apotheek die de cytostatica levert u andere regels gegeven voor het weggooien van afval? Dan moet u die regels volgen.

Tip: Print de poster en hang deze op waar u afval verzamelt, zoals in de keuken en in de schuur. Dat kan handig zijn voor u en uw naasten.



Afval weggooien

Afval kan besmet zijn met resten van cytostatica (medicijnen tegen kanker). Denk hierbij bijvoorbeeld aan naalden, medicatiepompjes of schoonmaakmaterialen. Zo gooit u materialen veilig weg om te zorgen dat anderen niet in contact komen met deze resten:



Wegwerpmaterialen

1. Gooi wegwerpmaterialen meteen weg in een gesloten dubbele afvalzak.
2. Gooi de gesloten dubbele afvalzak bij het restafval.



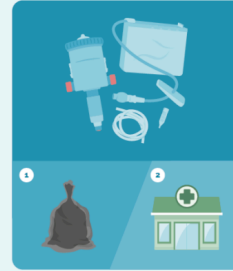
Naalden

1. Doe de naalden in een naaldencontainer.
2. Lever een (volle) naaldencontainer in bij uw apotheek.



Overgebleven cytostatica

1. Gooi de overgebleven cytostatica meteen weg in een gesloten dubbele afvalzak.
2. Lever de gesloten dubbele afvalzak in bij de apotheek die uw cytostatica levert.



Lege medicatiecassettes en medicatiepompjes

1. Gooi de lege medicatiecassettes en medicatiepompjes meteen weg in een gesloten dubbele afvalzak.
2. Lever de gesloten dubbele afvalzak in bij de apotheek die uw cytostatica levert.



Scan de QR-code of ga naar kennisplatform.venvn.nl/onderwerp/veilig-werken-met-cytostatica voor meer adviezen voor veilig omgaan met cytostatica.

Print en hang deze poster op.



Printversie 'Afval weggooien'



Meer informatie

- Op kanker.nl kunt u meer lezen over kanker.
- Op apotheek.nl vindt u informatie over medicijnen zoals cytostatica.
- Op kwf.nl vindt u informatie en ondersteuning over kanker en behandelingen.



Vragen

Heeft u na het lezen van deze informatie nog vragen? Praat er dan over met de zorgverlener van wie deze informatie heeft ontvangen of ga naar uw behandelend arts.